

Personrisker i sm-företag

► Typiskt för ett sm-företag är att många personrisker förstärks och att företaget är beroende av nyckelpersonernas arbetskapacitet och kunnande. Verktygsserien innehåller information om olika personrisker och verktyg för hantering av dessa risker.

En betydande företagsresurs

Personalens kompetens, arbetskapacitet och belåtenhet samt engagemang i företagets verksamhet är faktorer som kan ha en avgörande betydelse för resultatet i ett stort och litet företag. Verksamheten fungerar bra om personalen är kunnig, alert och motiverad.

Allt går dock inte alltid som beräknat. Med personrisker avses risker som berör eller beror på personalen och som påverkar företagets verksamhet. I värsta fall kan följden vara att företaget helt och hållet förlorar en persons insats eller att en person medvetet arbetar till företagets förfång. Personriskerna består av t.ex:

- Trötthet och utmattnings
- Olyckshändelser och sjukdom
- Föråldrad yrkeskompetens
- Person- och anställningskonflikter
- Oavsiktliga mänskliga felhandlingar
- Informationsläckage eller stölder

Många personrisker förstärks i ett litet företag. Ofta är det en enda person som besitter det avgörande kunnandet, en annan innehar kanske många ansvarsområden och ett system med ersättare saknas. Verktygsserien innehåller ett faktakort, **Nyckelpersoner**, som underlättar identifierandet av nyckelroller i ett sm-företag.

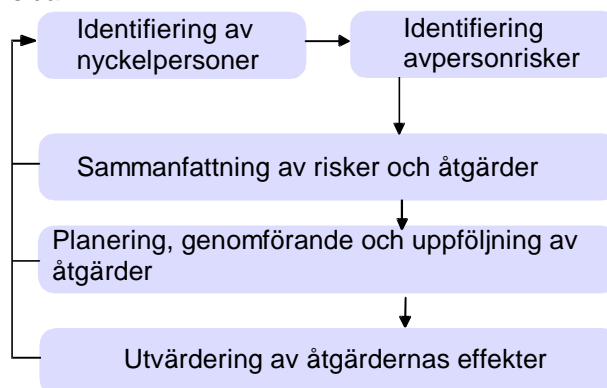
Ge tid åt dig själv: Vila, motionera eller läs en bok – precis som du själv önskar!

Hantering av personrisker

Hantering av personrisker inleds med en identifiering av risker. Personriskerna är indelade i delområden som presenteras på kortets baksida i en **förteckning över personrisker**. Förteckningen kan tas till hjälp vid identifieringsprocessen.

Förteckningen innehåller en huvudnivå med åtta huvudriskslag som ytterligare indelats i undermoment. Med hjälp av riskförteckningen kan du undersöka hur personriskslagen berör ditt företag och om det är nödvändigt med åtgärder. En antydan om

vad riskslagen innehåller får du i tabellen nere på sidan.

Hantering av personrisker avancerar stegvis

Verktygsserien innehåller **fakta- och arbetskort** som underlättar en noggrann utredning av personriskerna. **Förteckningar som presenterar specifika riskslag** kan utnyttjas i grupparbetet vid identifieringen av risker och vid framtagningen av företagsspecifika lösningar.

I verktygsserien ingår även en **personriskenkät** som omfattar alla personriskslag. Enkäten är till hjälp om man vill utreda personalens uppfattningar om risksituationen i företaget. Enkäten ger besked om personriskernas tyngdpunktsområden och stöder framtagningen av åtgärder.

Närmare information

Till hjälp i identifierandet av personrisker kan företaget även använda sig av verktyget **Analys av sm-företagets sårbarhet** samt faktakortet **Analys av potentiella problem**. För att underlätta sammanfattningen och hanteringen av identifierade risker och framtagna åtgärder finns en särskild sammandragsblankett, **Riskhanteringsåtgärder**.

Bl.a. företagshälsovården och närmaste hälsocentral kan ge information om konditionstester, kartläggningar av arbetsstress och arbetsatmosfär o.a. tjänster.

Författare: Tuula Räsänen TTL, Arbetarskyddsavdelningen. Copyright © 2002 VTT. Verktygsserien har huvudsakligen finansierats av Europeiska socialfonden och social- och hälsoministeriets arbetarskyddsavdelning samt Arbetarskyddsfonden. Version 1.0. 19.3.2002. Fil: kor-ava-personrisker.doc. Översättning: Berg Translations.

Förteckning över personrisker

Företag:	Grupp/värderare:
Föremål för granskningen:	Datum:

Hälsa och välbefinnande

- Benägenhet att insjukna
- Fysisk belastning
- Fysisk kondition
- Stress och utmattning
- Annat

Arbetsmiljö

- Risk för olyckshändelse
- Buller, belysning, värmeförhållanden m.m
- Kemiska och biologiska faktorer
- Annat

Arbetskollektivets verksamhet

- Ledning
- Verksamhetens målinriktning
- Atmosfär
- Information
- Löneprinciper
- Annat

Företagens särrisker

- Egen utkomst
- Generationsväxling
- Familjeband
- Ägarkonflikter
- Arbetslöshets- och pensionsskydd
- Annat

Kompetens

- Yrkeskompetens
- Tillräcklig specialkompetens
- Kunskaper som stöder arbetet och färdigheter (t.ex. datorer)
- Mångkunnig personal
- Arbetsorientering och fortbildning
- Anlitande av sakkunniga
- Anlitande av tillfällig arbetskraft
- Annat

Anställningsrisker

- Anställning
- Arbetsavtal
- Arbetstid och semester
- Anställningsupphörande
- Annat

Våld på arbetsplatsen

- Rån eller risk för rån
- Fysiskt våld
- Verbalt hot
- Annat

Skadegörelse

- Ofog och förstörelse
- Inform.läckage och stöder
- Arbetsplatsmobbing
- Otrygg verksamhet och risktagning
- Oavsiktliga skador
- Annat

Trafik

- Arbetsresor och arbetsangelägenheter
- Intern trafik
- Utrikesresor
- Annat

Personrisker

Ifyllningsexempel

Arbetsresor Påtaglig risk; OK Atmosfär Under kontroll; Utrikesresor Gäller inte oss

Hälsa och välbefinnande. En god fysisk och psykisk kapacitet är basen för den anställdas välbefinnande. Benägenhet för sjukdomar och utmattning är symptom på en dåligt organiserad verksamhet.

Arbetsmiljö. Faktorer som innebär ett hot mot arbetstagarnas hälsa eller säkerhet förekommer på varje arbetsplats.

Arbetskollektivets verksamhet. Hanteringen av problem som är förknippade med arbetskollektivets verksamhet är identisk med hanteringen av risker som den gemensamma verksamheten är utsatt för. Ledningen är den centrala faktorn för framgång i ett fungerande arbetskollektiv.

Skadegörelse. Medveten eller omedveten skadegörelse är möjlig överallt där det finns människor. Riskerna bör identifieras och förebyggas med olika medel.

Trafik. Resor mellan arbetsplatsen och hemmet, arbetsresor och den interna trafiken utsätter människor för trafikfaror.

Anställningsrisker. Varje moment i anställningen bör omskötas väl: arbetsavtal, orientering av den anställda, anställningens upphörande. Känner du till gällande stadgar?

Våld på arbetsplatsen. Särskilt i många serviceyrken utgör våld som riktar sig mot de anställda en väsentlig personrisk.

Kompetens. Det är viktigt att personalen är mångsidigt kompetent och har möjlighet att utveckla detta kunnande. Tillgång till kritisk specialkompetens bör säkerställas.

Företagens särrisker. Företagsamhet är förbunden med vissa särdrag som gäller t.ex. finansiering, arbetskapacitet, konflikter angående ägarskap och livet efter företagsverksamheten.